

Kiến nghị hoàn thiện quy định về xử phạt vi phạm hành chính đối với các vi phạm về giữ gìn vệ sinh công cộng

Trương Thị Tú Mỹ*

* Học viên Cao học Luật khóa 27 - Đại học Luật TP. Hồ Chí Minh.

Thông tin bài viết:

Từ khóa: vi phạm hành chính, xử phạt vi phạm hành chính, giữ gìn vệ sinh công cộng.

Lịch sử bài viết:

Nhận bài : 15/07/2019

Biên tập : 08/08/2019

Duyệt bài : 11/08/2019

Article Information:

Keywords: administrative violation, sanctioning of administrative violation, public sanitation.

Article History:

Received : 15 Jul. 2019

Edited : 08 Aug. 2019

Approved : 11 Aug. 2019

Tóm tắt:

Nhằm bảo đảm hiệu quả công tác đấu tranh, phòng, chống vi phạm hành chính trong lĩnh vực an ninh, trật tự, an toàn xã hội thì xử phạt hành chính được xem là một giải pháp hữu hiệu. Bài viết phân tích một số bất cập, hạn chế trong các quy định về xử phạt vi phạm hành chính đối với hành vi vi phạm hành chính về giữ gìn vệ sinh công cộng, đồng thời đề xuất phương hướng hoàn thiện.

Abstract

The administrative sanction is known as a viable solution to ensure the effectiveness of struggle and preventing administrative violation on the social security, the social order and the social safety. This article provides analysis of shortcomings and drawbacks of the provisions for administrative sanction with the violation of regulations on public sanitation and recommendations for improvement.

1. Đặt vấn đề

Luật Xử lý vi phạm hành chính (VPHC) năm 2012 ra đời đánh dấu sự hoàn thiện của pháp luật về xử lý VPHC, đồng thời cũng là cơ sở để cơ quan nhà nước, người có thẩm quyền xử phạt nghiêm minh các VPHC, đáp ứng được những yêu cầu cấp thiết trong công cuộc đấu tranh phòng, chống VPHC hiện nay.

VPHC về giữ gìn vệ sinh công cộng (VSSC) là một loại VPHC trong lĩnh vực

an ninh, trật tự, an toàn xã hội. Các vi phạm này hiện nay diễn ra rất phổ biến mà chúng ta vẫn bắt gặp hằng ngày, hằng giờ như: xả rác; tiểu tiện, đại tiện không đúng nơi quy định; nuôi gia súc, gia cầm gây mất vệ sinh chung...

Mỗi ngày, thành phố Hồ Chí Minh phát sinh khoảng 8.900 tấn rác thải sinh hoạt. Riêng khu vực công cộng phát sinh khoảng 2.300 tấn rác/ngày, trong đó hộ gia đình, cá nhân là những đối tượng chủ yếu có

hành vi vi phạm về vệ sinh nơi công cộng¹. Các hành vi này không những gây ô nhiễm môi trường, phản ánh sự kém văn minh của xã hội mà còn ảnh hưởng nghiêm trọng đến sức khỏe của cộng đồng, do đó, cần phải được xử phạt một cách nghiêm minh.

Xử phạt VPHC đối với các vi phạm về giữ gìn VSCC hiện nay được quy định tại Điều 7 Nghị định số 167/2013/NĐ-CP ngày 12/11/2013 của Chính phủ quy định về xử phạt VPHC trong lĩnh vực an ninh trật tự, an toàn xã hội; phòng, chống tệ nạn xã hội; phòng cháy và chữa cháy; phòng, chống bạo lực gia đình (Nghị định 167). Thực tiễn thi hành pháp luật về xử phạt hành chính đối với các vi phạm về giữ gìn VSCC cho thấy, một số quy định của pháp luật còn hạn chế, bất cập gây khó khăn cho công tác xử phạt VPHC.

2. Những hạn chế, bất cập của pháp luật về xử phạt vi phạm hành chính đối với các vi phạm về giữ gìn vệ sinh công cộng và kiến nghị hoàn thiện

2.1 Nghị định 167 không quy định rõ trường hợp nào áp dụng hình thức xử phạt cảnh cáo, trường hợp nào áp dụng hình thức phạt tiền đối với các VPHC về giữ gìn VSCC

VPHC có nhiều mức độ, nhiều loại khác nhau. Mỗi loại vi phạm khi xảy ra trong thực tế lại có tính chất và mức độ nguy hiểm khác nhau cho xã hội. Do vậy, để đáp ứng được yêu cầu đấu tranh phòng, chống VPHC thì cần phải có các hình thức xử phạt khác nhau với các mức độ nghiêm khắc khác nhau². Cảnh cáo và phạt tiền là hai hình thức xử phạt chính được áp dụng đối với các VPHC về giữ gìn VSCC. Trong đó, phạt tiền thể hiện trách nhiệm pháp lý nặng hơn khi tác động trực tiếp vào lợi ích kinh tế của chủ thể vi phạm.

Khoản 1 Điều 7 Nghị định 167 quy định “phạt cảnh cáo hoặc phạt tiền từ 100.000 đồng đến 300.000 đồng” đối với các VPHC về giữ gìn VSCC được quy định tại khoản này. Cách quy định này có nghĩa là, người có thẩm quyền được lựa chọn áp dụng một trong hai hình thức xử phạt cảnh cáo hoặc phạt tiền trong những trường hợp cụ thể. Vậy căn cứ vào đâu để áp dụng các hình thức xử phạt này?

Điều 22 Luật Xử lý VPHC quy định: “cảnh cáo được áp dụng đối với cá nhân, tổ chức VPHC không nghiêm trọng, có tình tiết giảm nhẹ và theo quy định thì bị áp dụng hình thức xử phạt cảnh cáo hoặc đối với mọi hành vi VPHC do người chưa thành niên từ đủ 14 tuổi đến dưới 16 tuổi thực hiện”. Theo đó, ngoại trừ trường hợp chủ thể thực hiện VPHC về giữ gìn VSCC là người chưa thành niên từ đủ 14 tuổi đến dưới 16 tuổi thì đương nhiên chỉ bị xử phạt cảnh cáo, mọi chủ thể còn lại chỉ được áp dụng hình thức xử phạt này khi hội đủ các điều kiện: i) VPHC về giữ gìn VSCC không nghiêm trọng; ii) VPHC về giữ gìn VSCC có tình tiết giảm nhẹ; iii) Nghị định 167 có quy định áp dụng hình thức xử phạt cảnh cáo đối với các VPHC về giữ gìn VSCC.

Theo quy định của Nghị định 167 thì tất cả các vi phạm tại khoản 1 Điều 7 đều có thể áp dụng hình thức xử phạt cảnh cáo. Tuy nhiên, Luật Xử lý VPHC, Nghị định 167 cũng như các văn bản hướng dẫn thi hành khác đều chưa giải thích thể nào là VPHC nghiêm trọng hay không nghiêm trọng. Do đó, không có căn cứ để xác định trường hợp nào được xem là không nghiêm trọng để áp dụng hình thức cảnh cáo theo quy định của khoản 1 Điều 7 Nghị định 167. Quy định tại

1 <https://baotaingyuennoitruong.vn/moi-truong/tp-hcm-nhieu-giai-phap-xu-phat-hanh-vi-xa-rac-tieu-tien-khong-dung-noi-quy-dinh-1260188.html>, tham khảo ngày 29/04/2019.

2 Nguyễn Cảnh Hợp, Bình luận Khoa học Luật Xử lý VPHC hành chính năm 2012, Nxb Hồng Đức - Hội Luật gia Việt Nam, 2017, tr. 224.

khoản 1 Điều 7 Nghị định 167 vô hình trung đã đồng nhất cảnh cáo và phạt tiền là như nhau mà không có sự phân định rõ ràng mặc dù hậu quả pháp lý mà chủ thể vi phạm phải gánh chịu khi áp dụng hai hình thức xử phạt này là hoàn toàn khác nhau. Bất cập này của pháp luật dẫn đến việc xử phạt VPHC về giữ gìn VSCC mang nặng tính chủ quan, cảm tính của người có thẩm quyền xử phạt. Nghịch lý là khi cùng một VPHC về giữ gìn VSCC cũng áp dụng xử phạt theo một điều khoản như nhau nhưng có người bị phạt tiền, có người chỉ bị xử phạt cảnh cáo.

Để khắc phục bất cập này, Luật Xử lý VPHC hành chính năm 2012 cần quy định cụ thể thế nào là VPHC không nghiêm trọng làm căn cứ áp để các văn bản hướng dẫn thi hành như Nghị định 167 quy định cụ thể xác định rõ vi phạm trong trường hợp nào thì áp dụng hình thức cảnh cáo, trường hợp nào áp dụng hình thức phạt tiền. Bên cạnh đó, khoản 1 Điều 7 Nghị định 167 cần xác định cụ thể các tình tiết giảm nhẹ quy định tại Điều 9 Luật Xử lý VPHC được áp dụng hình thức cảnh cáo; trường hợp còn lại áp dụng hình thức phạt tiền. Điều này bảo đảm cho sự lựa chọn “cảnh cáo hoặc phạt tiền” sẽ là sự lựa chọn của pháp luật chứ không còn là ý chí chủ quan của người có thẩm quyền xử phạt.

2.2 Cùng một VPHC về giữ gìn VSCC nhưng được quy định ở nhiều nghị định khác nhau với hình thức xử phạt và mức tiền phạt khác nhau

Một số VPHC về giữ gìn VSCC tại Điều 7 Nghị định 167 có sự chồng chéo với Nghị định số 155/2016/NĐ-CP về xử phạt VPHC trong lĩnh vực bảo vệ môi trường (Nghị định 155); Nghị định số 46/2016/NĐ-CP về xử phạt VPHC trong lĩnh vực giao thông đường bộ và đường sắt (Nghị định 46); Nghị định số 158/2013/NĐ-CP (được sửa đổi, bổ sung bởi Nghị định số 28/2017/NĐ-CP) về xử phạt VPHC trong lĩnh vực văn hóa, thể thao, du lịch và quảng cáo (Nghị

định 158); Nghị định 64/2018/NĐ-CP về xử phạt VPHC trong lĩnh vực giống vật nuôi, thức ăn chăn nuôi, thủy sản (Nghị định 64).

Điểm b khoản 1 Điều 7 Nghị định 167 quy định phạt cảnh cáo hoặc phạt tiền từ 100.000 đồng đến 300.000 đồng đối với hành vi “đổ nước hoặc để nước chảy ra khu tập thể, lòng đường”. Trong khi đó, cũng đối với hành vi này mà cụ thể là “xả nước ra đường bộ không đúng nơi quy định” thì điểm d khoản 2 Điều 12 Nghị định 46 không áp dụng hình thức phạt cảnh cáo mà chỉ quy định một hình thức phạt tiền với mức tiền phạt từ 300.000 đồng đến 400.000 đồng.

Điểm c khoản 1 Điều 7 Nghị định 167 quy định phạt cảnh cáo hoặc phạt tiền từ 100.000 đồng đến 300.000 đồng đối với hành vi “tiểu tiện, đại tiện ở đường phố, trên các lối đi chung ở khu công cộng và khu dân cư”. Trong khi đó, điểm b khoản 1 Điều 20 Nghị định 155 quy định phạt tiền từ 1.000.000 đồng đến 3.000.000 đồng đối với hành vi “vệ sinh cá nhân (tiểu tiện, đại tiện) không đúng nơi quy định tại khu chung cư, thương mại, dịch vụ hoặc nơi công cộng”. Bên cạnh đó, khoản 1 Điều 23 Nghị định 158 lại quy định: “phạt tiền từ 1.000.000 đồng đến 3.000.000 đồng đối với hành vi viết, vẽ, làm bản hoặc làm ô uế di tích lịch sử - văn hóa, danh lam thắng cảnh, công trình văn hóa, nghệ thuật”. Hành vi “làm bản hoặc ô uế” có nội hàm ý nghĩa rất rộng, bao gồm rất nhiều những hành vi có tính chất giống nhau là gây nên tình trạng mất vệ sinh mà trong đó tiểu tiện, đại tiện không đúng nơi quy định là một dạng biểu hiện rất cụ thể của hành vi này. Như vậy, cùng một loại hành vi nhưng Nghị định 158, Nghị định 155 và Nghị định 167 lại có cách quy định khác nhau. Theo đó, cả Nghị định 158 và Nghị định 155 đều không quy định áp dụng hình thức phạt cảnh cáo mà chỉ cho phép áp dụng hình thức phạt tiền từ 1.000.000 đồng đến 3.000.000 đồng trong khi chế tài của Nghị định 167 lại nhẹ hơn rất nhiều.

Điều e khoản 1 Điều 7 Nghị định 167 quy định phạt cảnh cáo hoặc phạt tiền từ 100.000 đồng đến 300.000 đồng đối với cá nhân, 200.000 đồng đến 600.000 đồng đối với tổ chức khi thực hiện hành vi “nuôi gia súc, gia cầm, động vật gây mất vệ sinh chung ở khu dân cư”. Đồng thời, điểm a khoản 1 Điều 25 Nghị định 64 quy định phạt tiền từ 500.000 đồng đến 1.000.000 đồng đối với cá nhân và 1.000.000 đồng đến 2.000.000 đồng đối với tổ chức khi vi phạm quy định về “chuồng trại xây dựng không đúng yêu cầu kỹ thuật ảnh hưởng đến vệ sinh thú y, môi trường trong chăn nuôi”. Có thể thấy rằng, hành vi này là một biểu hiện cụ thể của việc nuôi gia súc, gia cầm, động vật gây mất vệ sinh ở khu dân cư nhưng Nghị định 64 lại quy định mức tiền phạt cao hơn và đồng thời không áp dụng hình thức xử phạt cảnh cáo như Nghị định 167.

Tương tự, đối với các hành vi đổ rác, chất thải không đúng nơi quy định ở khu vực công cộng được quy định bởi ba nghị định khác nhau với mức tiền phạt khác nhau, cụ thể:

- Điểm c, d khoản 2 Điều 7 Nghị định 167 quy định phạt tiền từ 1.000.000 đồng đến 2.000.000 đồng đối với hành vi “đổ rác, chất thải hoặc bất cứ vật gì khác vào hồ ga, hệ thống thoát nước công cộng, trên vỉa hè, lòng đường”, “đổ rác, chất thải, xác động vật hoặc bất cứ vật gì khác mà gây ô nhiễm ra nơi công cộng”.

- Điểm d khoản 1 Điều 20 Nghị định 155 quy định “phạt tiền từ 5.000.000 đồng đến 7.000.000 đồng đối với hành vi vứt, thải rác thải sinh hoạt trên vỉa hè, đường phố hoặc vào hệ thống thoát nước thải đô thị hoặc hệ thống thoát nước mặt trong khu vực đô thị”.

- Điểm d khoản 2 Điều 12 Nghị định số 46 quy định phạt tiền từ 300.000 đồng đến

400.000 đồng đối với cá nhân và 600.000 đồng đến 800.000 đồng đối với tổ chức khi thực hiện hành vi “đổ rác, xả nước ra đường bộ không đúng nơi quy định”.

Từ phân tích trên, có thể thấy rằng, việc mỗi nghị định quy định một hình thức xử phạt, một mức tiền phạt khác nhau áp dụng với cùng một VPHC về giữ gìn VSCC như nhau là vi phạm quy định tại khoản 5 Điều 2 Nghị định số 81/2013/NĐ-CP (được sửa đổi, bổ sung bởi Nghị định số 97/2017/NĐ-CP): “trường hợp hành vi VPHC thuộc lĩnh vực này nhưng do tính chất vi phạm đặc thù của hành vi đó, thì có thể quy định và xử phạt trong nghị định xử phạt VPHC thuộc lĩnh vực khác. Trong trường hợp này, hình thức, mức xử phạt quy định phải *thống nhất* với quy định tại Nghị định xử phạt VPHC của lĩnh vực quản lý nhà nước tương ứng”.

Vì vậy, để bảo đảm sự thống nhất trong quy định của pháp luật về hình thức xử phạt cũng như mức tiền phạt đối với cùng một VPHC về giữ gìn VSCC, cần rà soát, sửa đổi quy định trong các văn bản pháp luật nêu trên theo hướng: các VPHC về giữ gìn VSCC như nhau thì phải áp dụng hình thức xử phạt và mức tiền phạt là như nhau.

2.3 Bất cập về các biện pháp khắc phục hậu quả đối với VPHC về giữ gìn VSCC

Nghị định 167 quy định hai biện pháp khắc phục hậu quả của hành vi VPHC về giữ gìn VSCC là “buộc thực hiện biện pháp khắc phục tình trạng ô nhiễm môi trường” và “buộc khôi phục lại tình trạng ban đầu”. Trong đó, biện pháp “buộc thực hiện biện pháp khắc phục tình trạng ô nhiễm môi trường” được áp dụng đối với các vi phạm được quy định tại điểm b, c, d, đ, e khoản 1 và điểm b, d khoản 2 Điều 7, biện pháp “buộc khôi phục lại tình trạng ban đầu” được áp dụng đối với các vi phạm được

quy định tại điểm a, c khoản 2 Điều 7 Nghị định 167. Như vậy, có thể thấy rằng, chỉ có vi phạm được quy định tại điểm a khoản 1 Điều 7 “không thực hiện các quy định về quét dọn rác, khai thông cống rãnh trong và xung quanh nhà ở, cơ quan, doanh nghiệp, doanh trại gây mất vệ sinh chung” là không áp dụng bất kỳ biện pháp khắc phục hậu quả nào. Theo chúng tôi, đây là một sự bất hợp lý, bởi lẽ, có quy định về hậu quả xảy ra nhưng lại không quy định biện pháp khắc phục hậu quả đó.

Để khắc phục bất cập này, cần sửa đổi Nghị định 167 theo hướng bổ sung biện pháp khắc phục hậu quả đối với hành vi “không thực hiện các quy định về quét dọn rác, khai thông cống rãnh trong và xung quanh nhà ở, cơ quan, doanh nghiệp, doanh trại gây mất vệ sinh chung” là “buộc khôi phục lại tình trạng ban đầu” do hành vi vi phạm gây ra.

2.4 Một số quy định về VPHC về giữ gìn VSCC tại Điều 7 Nghị định 167 chưa rõ ràng, thiếu tính toàn diện, bao quát

Nhiều quy định tại Điều 7 Nghị định 167 mang tính tùy nghi, khó có cách hiểu và áp dụng thống nhất nếu không có sự giải thích rõ ràng. Cụ thể, quy định “các chất nguy hiểm khác” ở điểm b khoản 2 Điều 7, “bất cứ vật gì khác” ở điểm c, d khoản 2 Điều 7. Có thể hiểu rằng, việc quy định thêm “các chất khác” là nhằm đề phòng sự thiếu sót của pháp luật sau khi đã liệt kê ra một số chất cụ thể. Tuy nhiên, quy định như vậy mà không có sự giải thích rõ ràng thì rất khó áp dụng thống nhất. Khi đó, mỗi chủ thể có thẩm quyền xử phạt tùy thuộc vào ý chí chủ quan của họ sẽ đưa ra cách giải thích khác nhau. Để khắc phục bất cập này, chúng tôi cho rằng, cần sửa đổi Nghị định 167 theo hướng bổ sung giải thích rõ về “các chất

khác”, “các chất nguy hiểm khác”, “bất cứ vật gì khác”.

Điểm c khoản 2 Điều 7 Nghị định 167 quy định: “Đổ rác, chất thải hoặc bất cứ vật gì khác vào hồ ga, hệ thống thoát nước công cộng, trên vỉa hè, lòng đường”. Quy định này không nêu rõ cách thức mà chủ thể thực hiện hành vi nên có thể chấp nhận cả hai trường hợp là chủ thể để điều khiển hoặc không điều khiển phương tiện để thực hiện hành vi đổ rác. Do đó, người điều khiển xe ô tô, máy kéo thực hiện hành vi đổ rác thải ra đường phố vẫn có thể bị xử phạt theo điểm c khoản 2 Điều 7 Nghị định 167 với mức tiền phạt là 1.000.000 đồng đến 2.000.000 đồng. Tuy nhiên, Nghị định 46 lại quy định cụ thể về trường hợp này. Theo đó, khoản 4 Điều 20 quy định: “Phạt tiền từ 10.000.000 đồng đến 15.000.000 đồng đối với người điều khiển xe thực hiện hành vi đổ trái phép rác, đất, cát, đá, vật liệu, chất phế thải ra đường phố”. Bên cạnh đó, theo khoản 5 Điều 20 Nghị định 46, chủ thể vi phạm còn bị áp dụng hình thức xử phạt bổ sung là tước quyền sử dụng giấy phép lái xe từ 01 tháng đến 03 tháng. Rõ ràng, quy định của Nghị định 167 dẫn đến việc chủ thể vi phạm được “hưởng” chế tài nhẹ nhàng hơn rất nhiều lần so Nghị định 46. VPHC về giữ gìn VSCC là các vi phạm tương đối đơn giản, do đó khi chủ thể vi phạm điều khiển xe để đổ rác thì tính chất hành vi không còn đơn giản nữa mà liên quan đến các vấn đề khác trong lĩnh vực giao thông đường bộ, vì vậy để cho Nghị định 46 điều chỉnh hành vi này như hiện nay là hợp lý. Để khắc phục bất cập nêu trên, chúng tôi cho rằng, cần sửa đổi Nghị định 167 theo hướng sau: “Đổ rác, chất thải hoặc bất cứ vật gì khác vào hồ ga, hệ thống thoát nước công cộng, trên vỉa hè, lòng đường mà không có điều khiển phương tiện giao thông để thực hiện hành vi”.

Điều đ khoản 1 Điều 7 Nghị định 167 quy định việc xử phạt đối với hành vi: “Lấy, vận chuyển rác, chất thải bằng phương tiện giao thông thô sơ trong thành phố, thị xã dễ rơi vãi hoặc không đảm bảo vệ sinh”. Quy định này thiếu tính bao quát, toàn diện khi chỉ quy định giới hạn về địa điểm xảy ra vi phạm là “trong thành phố, thị xã” mà không đề cập đến các địa điểm khác như huyện, xã, thị trấn... Mặc dù thành phố, thị xã là những khu vực đông dân cư, mức độ đô thị hóa cao nhưng vấn đề VSSC là vệ sinh chung chứ không phải của riêng thành phố. Ví dụ, đối với huyện đảo Phú Quốc, một khu vực rất phát triển về du lịch như hiện nay. Do không

có đơn vị hành chính nào được gọi là thành phố, thị xã nên hành vi “lấy, vận chuyển rác, chất thải bằng phương tiện giao thông thô sơ dễ rơi vãi hoặc không đảm bảo vệ sinh” nếu xét về mặt câu chữ sẽ không áp dụng được trên địa bàn huyện Phú Quốc³. Đây là một nghịch lý đối với một địa phương phát triển mạnh về du lịch, vấn đề về VSSC là quan trọng hơn bao giờ hết. Để khắc phục bất cập này, chúng tôi cho rằng, cần phải sửa đổi điểm đ khoản 1 Điều 7 Nghị định 167 quy định theo hướng sau: “Lấy, vận chuyển rác, chất thải bằng phương tiện giao thông thô sơ ở nơi công cộng mà dễ rơi vãi hoặc không đảm bảo vệ sinh”.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Luật Xử lý VPHC hành chính (Luật số 15/2012/QH13) ngày 20/06/2012.
2. Nghị định số 81/2013/NĐ-CP (được sửa đổi, bổ sung bởi Nghị định số 97/2017/NĐ-CP) quy định chi tiết một số điều và biện pháp thi hành Luật Xử lý VPHC hành chính.
3. Nghị định số 167/2013/NĐ-CP của Chính phủ ngày 12/11/2013 quy định xử phạt VPHC trong lĩnh vực an ninh trật tự, an toàn xã hội; phòng chống tệ nạn xã hội; phòng cháy và chữa cháy; phòng, chống bạo lực gia đình.
4. Nghị định số 46/2016/NĐ-CP của Chính phủ ngày 26/5/2016 quy định xử phạt VPHC trong lĩnh vực giao thông đường bộ và đường sắt.
5. Nghị định số 155/2016/NĐ-CP của Chính phủ ngày 18/11/2016 quy định xử phạt VPHC trong lĩnh vực bảo vệ môi trường.
6. Nghị định số 158/2013/NĐ-CP (sửa đổi, bổ sung bởi 28/2017/NĐ-CP) quy định xử phạt VPHC trong lĩnh vực văn hóa, thể thao, du lịch và quảng cáo.
7. Nghị định số 64/2018/NĐ-CP của Chính phủ ngày 07/05/2018 quy định xử phạt VPHC trong lĩnh vực giống vật nuôi, thức ăn chăn nuôi, thủy sản.
8. Cao Vũ Minh, *Sự chồng chéo giữa biện pháp khắc phục hậu quả với các hình thức xử phạt trong pháp luật về xử phạt VPHC*, Tạp chí Nhà nước và pháp luật, số 10, năm 2018.
9. Cao Vũ Minh, *Bàn về quyền tùy nghi trong hoạt động của các cơ quan hành chính*, Tạp chí Nhà nước và pháp luật số 11, năm 2013.
10. Nguyễn Cảnh Hợp, *Bình luận Khoa học Luật Xử lý VPHC hành chính năm 2012*, Nxb Hồng Đức - Hội Luật gia Việt Nam, Hà Nội, 2017
11. Nguyễn Ngọc Bích, *Thẩm quyền xử phạt VPHC và những bất cập trong quy định pháp luật hiện hành*, Tạp chí Luật học, số 8, năm 2007.

3 <https://phuquoc.gov.vn/vi-vn/chinhquyen/gioithieu/tongquanvephuquoc.aspx>.